

བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གསར་གཏོད་ཐད་མཇུག་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་མེ་ལྷ་

藏医药学创新巨匠

THE GREAT INNOVATORS IN TIBETAN MEDICINE DEVELOPMENT

ཐུབ་བཟན་ཐུན་ཚེགས་ནས།

土登彭措 著

By Thupten Phuntsok

中医古籍出版社

བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གསར་གཏོད་ཐད་མཛད་རྗེས་ཅན་གྱི་མི་སྣ།

藏 医 药 学 创 新 巨 匠

THE GREAT INNOVATORS IN TIBETAN MEDICINE DEVELOPMENT

ཐུབ་བརྟན་ཕུན་ཚཱི་གསལ་ནས།

土登彭措 著

By Thupten Phuntsok

中医古籍出版社

图书在版编目 (CIP) 数据

藏医药学创新巨匠：藏、汉 / 土登彭措著. —北京：中医古籍出版社，
2014. 4

ISBN 978-7-5152-0571-7

I. ①藏… II. ①土… III. ①藏医—医学家—生平事迹—中国—藏语、
汉语 IV. ①K826. 2

中国版本图书馆CIP数据核字 (2014) 第047810号

བོད་ཁྱིམ་གྱི་ཐོན་ལས་ལས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ལྟོག་པའི་མཁན་པོ་མཆོག་གི་མཛུགས་སྐྱོད་

藏医药学创新巨匠

THE GREAT INNOVATORS IN TIBETAN MEDICINE DEVELOPMENT

土登彭措 著

责任编辑 王益军
封面设计 韩博玥
出版发行 中医古籍出版社
社 址 北京市东直门内南小街16号 (100700)
印 刷 廊坊市三友印务装订有限公司
开 本 889mm×1194mm 1/16
印 张 4
字 数 40千字
版 次 2014年4月第1版 2014年4月第1次印刷
印 数 0001~10000册
书 号 ISBN 978-7-5152-0571-7
定 价 38.00元

དཀར་ཆག གཞི་རྒྱུ་ contents

སངས་རྒྱལ་ལྷན་གྱི་སྐུ་ལོ་འདྲེན་གྱི་རྒྱལ་པོ།

药师琉璃光王 The Medicine Buddha.....(04)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་དང་པོ། དུགས་པོ་སྐུ་ལོ་འདྲེན་གཞི་རྒྱུ་པོ།

一、创新者：达布大額迅倪 Dakpo Da'od Shonnu(06)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་གཉིས་པ། གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ།

二、创新者：宇妥云丹贡布 Yuthok Yontangonpo..... (14)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་གསུམ་པ། གུ་བ་ཆེན་མུ་རྒྱལ་པོ།

三、创新者：成道者额尖巴 Drubchen Ugyanpa.....(18)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བཞི་པ། གམ་པ་སྐུ་ལོ་འདྲེན་གསུམ་པ་རང་བྱུང་དོན་རྒྱུ།

四、创新者：三世嘎玛巴让雄多杰 Rangshung Dorjee (24)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་ལྔ་པ། ཐང་ཏོང་རྒྱལ་པོ།

五、创新者：汤东加布 Thangtong Gyapo (28)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་དྲུག་པ། བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་བཟང་།

六、创新者：象巴南杰智巴 Shanpa Namgyal Drakzang (32)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བདུན་པ། ལུ་མ་ལའ་མཉམ་ཉིད་དོན་རྒྱུ།

七、创新者：宿喀念木倪多杰 Zurkhar NyamnyiDorjee..... (36)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བརྒྱད་པ། ལུ་མ་ལའ་སློབ་གྲོས་རྒྱལ་པོ།

八、创新者：宿喀罗哲杰布 Zurkhar Lhodregyalpo (38)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་དགུ་པ། རྩེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ།

九、创新者：蒂斯桑杰嘉措 Desed Sangjegyaltso (40)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བརྒྱུ་པ། དེའུ་དམར་བསྟན་འཛིན་ལུ་མ་ཚོ་གསུམ་པོ།

十、创新者：帝玛尔丹增彭措 Dumar Tanzin Phuntsok(44)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བརྒྱུ་གཅིག་པ། དཔོན་པོ་ཀམ་ངེས་ལེགས།

十一、创新者：翁波嘎玛额勒 Wanpo Karma Ngelek(46)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བརྒྱུ་གཉིས་པ། འཇུ་མི་པམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ།

十二、创新者：局迷旁南杰嘉措 Jumiphan Namgyal Gyaltsso(48)

གསར་གཏོང་མཛད་རྒྱུ་ཅན་བརྒྱུ་གསུམ་པ། འཛིགས་མེད་ལུ་མ་ཚོ་གསུམ་པོ།

十三、现代创新者：本然巴久美彭措 Dr. Jiumei Phuntsok(52)

རྩམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས།

作者简介 Author(58)

གསར་ཤེས་གསར་སྒྲོ་གསར་བཟུང་གསར་གཏོང་གིས།
རྒྱིང་བ་རྗེས་ལྷན་བག་ཁྱམས་ཐམས་ཅད་གྱི།
ནུས་པ་མ་ལྷན་ཅ་ནས་བསྐྱར་བྱས་ན།
ཡུན་རིང་གནས་བྱེད་ཐབས་ལམ་དངོས་སུ་བསྟན།

新智之智革姑且鼎新，
陈腐拘泥陋见皆抛之，
铲尽一切致滞之诱因，
阐明永存生息之脱途。

Obsolete, backward, conservative situations can be changed by the
wisdom; new ideas, revolution and innovation open up new
method for Tibetan medicine to exist forever.

རྗེས་རབས་པ་ལ་མཛད་རྗེས་བཞག་པ་འདིས།
གསོ་རིག་ཡུན་རིང་གནས་བྱེད་འགན་འཁུར་ཉིད།
ཀུན་ལ་ཡོད་པའི་ང་འོ་བསྐྱོགས་པ་འདིས།
བཀའ་ཤིན་རྗེས་སུ་བྱས་པའི་སྒྲོན་འདུན་ལྟ།

赠于后续之徒之贽礼，
乃宣医学昌盛之重担，
天下匹夫应承之呼吁，
愿以报来感恩之追忆。

I wrote this solely for the benefits for coming generations,
With as much effort as I can,
I advocate the responsibility for everybody to carry on Tibetan
medicine,
And I would be gratified and relieved if this is thus accomplished.

བོད་གསེང་ལ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུན་རིང་མའི་ཁྲིད།
བོད་གསེང་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་གནས་པའི་ཆེད།
བོད་གསེང་གསར་གཏོད་མཛད་རྗེས་ཆེ་ཆེས་པའི།
བོད་གསེང་སྤེལ་མཐུན་འདི་དག་ཕྱག་གི་ཡུལ།

悠悠藏医传承史，
使之永存永昌故，
此辈创新诸巨匠，
实属永礼之依处。

Tibetan medicine lived for thousands years before and
Thanks to the great innovators for their great contribution,
Tibetan medicine will live on for generations in the future,
Thus these innovators deserve the most respects all the time.

དམ་པ་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་གསེར་འགྱུར་ཅི།
འགྲོ་བ་རི་མེད་གནས་པ་དེ་མེད་བུ།
རང་མདངས་འོད་ཟེར་ཕྱོགས་བརྩུར་འཆོར་བ་ལས།
བོད་མི་ཡོངས་ལ་གསལ་བའི་ལམ་སྟོན་མཛད།

先智之智似流金，
众生生息何时许，
彼时闪耀勿可疑，
指以雪儿后继径。

Those masters' achievements are blesses like the sun rising from
the east and showing clear direction to us during the period of
human existence.

སངས་བྱུང་ལྷན་གྱི་ལྷ།

药师琉璃光王

Medicine Buddha

བཙེམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དག་བཙེམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
སངས་རྒྱས་ལྷན་གྱི་ཟླ་བེད་ཅུ་ཡི་འོད་གྱི་རྒྱལ་པོ།

顶礼、供养、皈依薄伽梵如来应正等觉药师琉璃光王。

The Medicine Buddha

ཐུགས་རྫོགས་ཀུན་ལ་སྙོམས་པའི་བཙེམ་ལྷན་འདས། །
མཚན་ཅིམ་ཐོས་པས་ངན་འགྲོའི་སྤྱད་བསྐྱེད་སེལ། །
དུག་གསུམ་ནད་སེལ་སངས་རྒྱས་ལྷན་གྱི་ཟླ། །
བེད་ཅུ་ཡི་འོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

大悲一切等持薄伽梵，仅闻名号即除恶趣苦，消除三
毒病患药师佛，琉璃胜光明尊我顶礼。

The Buddha of healing and medicine in Mahāyāna Buddhism.

Commonly referred to as the Medicine Buddha, he is described as
doctor who cures suffering using the medicine of his teachings.

1. དཀཔོ་དཀོན་མཆོད་ཤེན་འུ་གྲུ་ 达布大额讯倪 Dakpo Da od Shonun

གསར་གཏོད་མཛད་རྗེས་ཅན་དང་པོ། རྒྱ་ས་པོ་ཟླ་འོད་གཞོན་ཅུ།

གསར་གཏོད། བཙུ་ལྷ་དཀ་ལྷོར། རྒྱ་ས་པོ་འི་ལྷ་ན་ནག་ཀྱང་བེར།

ཐུབ་ཆེན་མི་ལ་རས་པའི་ཐུགས་སྤྲོད་དུགས་པོ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་ནམ། རྒྱ་ས་པོ་ཟླ་
འོད་གཞོན་ཅུ་ནི། བོད་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་ལས་དབུས་ཀྱི་སྟོང་ཆར་གཏོགས་པ་
གཉལ་གྱི་ཡུལ། གནའ་རབས་ཀྱི་དུས་སུ་བོན་རྩི་དབུས་དཀྱིལ་གྱི་དཀར་པོ་ཞེས་གྲགས་
ཀྱང་ཕྱིས་སུ་ཡུལ་སྐད་དུ་སྦྱིལ་གྱིང་ཞེས་པའི་གྱིང་ཆོ་ཅུ། ཡབ་སྟེ་བ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་པོ།
ཡུམ་ཤོ་མོ་བ་ཆེ་ལུས་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུལ་སྤྱུ་རབ་བྱུང་དང་པོའི་ས་མོ་ཡུག་སྟེ་ལོ་ ༡༠༧༩ ལ་ལ་
འབྱུངས། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ལ་སྤྲུལ་སྤྱུ་མཆེད་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་ཁོང་ནི་གཉིས་པ་ཡིན་
ལ། སྤྲུལ་མཆེད་གཞན་ལས་རིག་པ་གསལ་ཞིང་ཡར་སྐྱེས་མགྲོགས་པས། མཚན་དར་མ་
གྲགས་ཞེས་གསོལ། ཁོང་གི་རུས་རྩི་བའི་འབྱུང་ཁུངས་ནི། སྟོང་ཐུན་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་པོ་གསེར་
གྱི་ཐེམ་སྐས། ཆེ་དགེ་ཡིག་ཆེད་དུལ་སྤྲུལ་ཅན་སྤྲུལ་གནའ་རབས་ཀྱི་ཡིག་རྩིང་རྣམས་
སུ་འཁོད་པ་ལྟར་ན། གནའ་ལྷ་མོར་བོད་ལ་རྒྱལ་པོ་མ་བྱུང་གོང་གངས་ཅན་སྤྱིངས་འདྲིར་
སྤྱུ་གཏུག་པ་ཅན་གྱིས་དབང་བསྐྱར་བས། སྤྱུ་ནད་གྱིས་ཁ་བ་ཅན་པ་རྣམས་ཉམས་ཐག་
བོར་བྱས་པའི་ཆོ། སྤྱུ་པའི་ལྷ་བྱུང་སེམས་རྩི་ལྷ་བ་དེ་ཉིད་སྤྱུ་འདུལ་བའི་དུས་ལ་
བབས་པར་མཐུན་ནས་མི་ཡུལ་དུ་བབས། རི་རབ་སྤྱུ་པའི་བྱུང་ཕྱོགས་ན་བྱ་བྱུང་མང་པོ་
ཡོད་པ། ལྷ་འཕུལ་གྱིས་རྒྱ་རྩི་བཅུགས་ནས་བབྱང་སྟེ། སྤྱུ་རྣམས་འདུལ་བཅུག་པས། ཀུན་
གྱིས་རྩི་བ་ཞེས་བོས་ཤིང་རྩི་བོར་མངའ་གསོལ། དེ་ནས་བབྱང་རྩི་བ་བཅད་པོའམ། རྒྱ་
རྩི་བཅད་པོ་ཞེས་གྲགས་པར་བཤད། རྩི་བ་ནས་རྩི་བའི་རིགས་རྒྱུད་རྣམས་ལ་རྩི་བ་ཞེས་
གྲགས་སོ། ཁོང་གི་ཡབ་གསོ་རིག་ལ་མཁས་ཤིང་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ཁོང་
དགྲུང་ལོ་ལྷ་པར་སེབས་པ་ན། ཡབ་ཀྱིས་སྟོག་བསྐྱབས། ཡུན་མི་རིང་བར་སྟོག་ཐོགས་མེད་
དུ་གྱུར། དགྲུང་ལོ་བདུན་པར་གསོ་བ་རིག་པ་སྦྱང་བའི་དབུ་བཅུགས། རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲུལ་པ་
མཁས་པ་སྟེ་མེད་མདུན་དུ་དོན་སྟོང་གྱི་ནད་བཅས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྤྲུལ་དབུང་སྦྱངས་
ཤིང་། མགོན་པོ་སྤྱུ་སྤྱུ་དང་སྦྱོར་དཔོན་པདྨ་འཛུལ་མཁ་ངག་སྤྲུལ་ཁུས། གཙང་པ་ལྷ་རྩི་དབུ་
གསོལ་ལ་ཡན་ལག་བརྒྱུད་པ་སྤྲུལ་སྤྱུ་གཞུང་གི་འབྲེལ་བཤད་ཆེད་མ་གསལ། བལ་བའི་

སྒྲུབ་པ་བེ་ཇི་སྒྲུབ་གཞིན་ལ་རྩ་ཡི་གནས་ཚུལ་ལ་དབྱུང་པའི་ལག་ལེན་སྐྱོད་ལག་ལེན་གྱི་
 སྐོར་རྣམས་སྤངས། སྒྲོབ་དཔོན་དེ་གསུམ་ལོ་ཕྱེད་བརྒྱད་པར་བསྟེན། གཞན་ཡང་རྒྱ་བྱི་
 ཐན་གྱི་སྒྲུབ་པ་གཞུག་ཕུད་ཅན་སྐྱོད་ལྟ་སྒྲུབ་ཅན་གྱི་སྒྲོབ་དཔོན་བརྒྱ་གསུམ་ཅན་བསྟེན་ནས་ལོ་
 བརྒྱ་གསུམ་རིང་གསོ་རིག་སྤངས། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་མཁས་པའི་མཐར་སོན།
 གསང་སྤྲུག་རྟེང་མའི་རྒྱ་བ་འབར་རེ་བསྟེན་ནས་རྟེང་མའི་ཆོས་གསན། ཟངས་དཀར་ལོ་
 ལྔ་བ་འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ལ་བསྟེན་བཀུར་མཛད་ཅིང་། དཔལ་བསམ་ཡས་དང་། ལྷ་སའི་
 བར་ཕྱག་ཕྱིར་བགྱིས་ཏེ་རྣལ་འབྱོར་སྐོར་དང་། བདེ་མཆོག་གི་དབང་ལྷང་ཁྱེས། དགོ་
 བཤེས་ཤར་པ་བ་ཡོན་ཏན་གྲགས་ལ་བཀའ་གདམས་ཀྱི་ལམ་རིམ་གསན། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་
 སྟག་ལ་ཕེབས་པའི་དུས་སུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་བཞིན་ནས་ཡབ་ཡུམ་ལ་ཁྱེས་ཀྱང་མ་གནང་
 བར། མཆིམས་ཇོ་སྤྲུལ་དར་མ་འོད་ཀྱི་བྱ་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྒྲུབ་དབྱུང་དང་། གསང་
 སྤྲུག་གསར་རྟེང་གི་ཆོ་ག་འདོན་པ་སྐྱོད་ཀྱི་བྱིས་གཞིས་སྦྱོང་བར་མཛད། སྤྲུལ་གཅིག་
 དང་སྤྲུལ་མོ་ཞིག་ཀྱང་སྟེས། ཁོང་བྱིས་མི་རྣམས་པན་རྩལ་བཞེན་གསུང་ཏེ་ཅང་ཟབ་ཅིང་
 བདེ་བའི་ངང་ནས་འཆོ་ཞིང་གནས་སོ། དགྲུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་བཞེས་པའི་ཆོ་ཡུལ་དེར་འབྱུང་
 བཀ་གི་ནད་ཀྱིས་བྱུང་། སྤྲུལ་ལོ་བརྒྱད་ལོན་པ་དང་། སྤྲུལ་ལོ་གསུམ་ལོན་པ། ལྷུ་མོ་
 དང་བཅས་འབྱུང་ནད་ཀྱིས་མནར། སྦྱོང་ལོ་ཆད་མེད་ངང་ནས་ཞིང་མོ་བར་ཕེབས།
 འབྲང་ལྷག་ཕྱག་ལ་འཁོར་བས་རྒྱུན་བྱས་སྟེང་རྩེ་ལྷག་པར་སྟེས་ནས། མོ་སྤང་ཡན་དུ་
 བརྒྱག་ ཕྱག་ལྷུ་མ་ས་ལ་བརྒྱབས་ནས་ད་ནས་བརྒྱུད་སྤྲུག་པའི་བྱ་བ་འདི་འདྲ་ལ་ནམ་ཡང་
 མི་འབྱུག་སྟུང་། དེ་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་པར། སྤྲུལ་ལོ་གསུམ་ལོན་པ་དེ་ཤི་ དུར་ཁྲོད་དུ་
 རོ་བསྐྱལ་ནས་རྩེར་བྱོན་ཅན། སྤྲུལ་ལོ་དགྲུ་ལོན་པ་དེ་འང་གྲོང་ས། ཡང་དེའི་རོ་དུར་ཁྲོད་
 དུ་བསྐྱལ་བར་བྱོན། རྩེར་ཕེབས་པ་ན་ཁོང་གི་སྦྱ་ལྷུ་མ་ནད་དུག་པོས་ཡུན་རིང་མནར་བའི་
 ཐོག་སྤྲུལ་མིང་སྤྲིང་གཉིས་གཅིག་རྩེས་གཅིག་འདས་པའི་དབང་གིས། ལྷས་བྱངས་ཟད་
 ཅིང་དབྱགས་ཆད་ལ་ཁད་དུ་སྤྱུར། མས་མིག་མཆི་མས་གང་སྟེ་ཁོང་གི་ཞལ་ལ་ཅེ་རེར་
 བཞུས། ཁོང་གིས་ཀྱང་མའི་བཞིན་རས་ལ་གཞིགས་ཤིང་། སྤྱན་ཆབ་མང་དུ་བསེལ། ད་ནས་
 བརྒྱུད་ངས་རྟོར་རྩེས་ཀྱན་སྦྱིན་པ་བཏང་ནས། རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་བྱང་རྒྱལ་བསྐྱབ་རྒྱ་ཡོན་
 ཞེས་གསེར་གྱི་སྟེགས་བཅ་དབྱ་ཐོག་དུ་བཞག་ནས་དམ་བཅའ་མཛད། མས་ཀྱང་འདོད་པ་

མཐུན་པའི་ཚུལ་གྱིས་མགོ་པོ་སྤྱར་ཅམ་བྱས་ཏེ་འདས་སང་ངོ་། ། དེ་ནས་ནོར་ཇུས་ཀྱི་
 དགོངས་ཇོགས་སུ་བཏང་། ཇོ་མའི་གདུང་བཞུགས་མཆོད་རྟེན་ཞིག་ཀྱང་བཞེངས། དེ་ལྟར་
 སྤྱག་བསྐལ་ཆོད་མེད་ཀྱིས་མནར་བས་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལ་སྦྱང་པོ་མེད་པར་གཟིགས་
 བས། དགུང་ལོ་ཉེར་དྲུག་པར་བཀའ་གདམས་པའི་བཙུན་པ་འགོང་སྟོན་དཔལ་བསོད་བྱ་
 བ་ཞིག་ལ་གྲོགས་བཅའ་ཏེ་དྲགས་པོ་རོང་དགར་བྱོན། ཟངས་དཀར་པའི་སྟོབ་མ་མར་
 དུལ་བ་དག་བཤེས་སྟོན་ལྟན་ཤེས་རབ་མདུན་བསྟེན་ཇོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་ཡང་དག་པར་མཐོས།
 མཆོད་དག་སྟོང་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་དུ་གསོལ། སྟོབ་དཔོན་གྱི་མདུན་དུ་གསང་སྤྱགས་
 ཀྱི་ཆོས་སྐྱོར་མང་པོ་བྱས། ཆོས་གྲོགས་འགོང་སྟོན་གྱི་བསྐུལ་བར་བརྟེན། ཇོ་མེ་ལའི་སྟོབ་མ་
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མདུན་ནས། མི་ལའི་གདམས་ངག་བྲིད་དང་བཅས་པ་འགའ་ཞིག་
 བྱས། དགུང་ལོར་ཉེར་བརྒྱད་པར། འགོང་སྟོན་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་དབྱ་ཅ་བྱང་གི་ཕྱོགས་སུ་
 བཀའ་གདམས་པའི་ཆོས་བྱ་བར་ཐེབས། སྤྱན་ལྷ་པའི་སྟོབ་མ་སྤྱག་རུམ་པའི་བཙུན་འབྲུག་
 རྒྱལ་མཆོན་ལ་ཇོ་བོའི་ལམ་རིམ་གསན་ནས་སྟོབ་བརྒྱད་ཅམ་བསྟེན། སྤང་ཐང་པའི་སྟོབ་
 མ་སྤྱགས་རི་གོང་ཁ་བ་བྱང་ཆུབ་དཔལ་ལ། ཇོ་བོའི་གདམས་ངག་མ་ལུས་པ་གསན། ཏྲ་
 མགིན་ཕྱག་རྒྱུ་རྒྱུ་སྟོན་གྱི་དབང་ལྷང་འགའ་ཡང་བྱས། དག་བཤེས་རྒྱ་ལོན་བདག་ལོ་
 གསུམ་བསྟེན་ནས་གསན་བསམ་མཛད། དེ་ནས་རང་དུལ་དུ་བྱོན། ཡབ་མེས་ཀྱིས་བཞེངས་
 པའི་སེར་ཁ་བྱ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཞིག་ཡོད་པ་དེར། སྤྱབ་ཁང་ཞིག་བཅུགས་ཏེ་སྟོན་
 སྤྱབ་མཛད། མི་ལམ་གྱི་སྤྱ་ལྟས་བཟང་པོ་བྱང་། དཔྱིད་ཀར་མཆོམས་གྲོལ་ནས་སྟོན་སངས་
 ལ་བྱོན་པས། སྤང་པོ་གད་པོ་གསུམ་གྱིས་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱག་མི་ལ་རས་པའི་སྟོན་
 གྲགས་སྟེང་བ་གསན། མི་ལ་རས་པའི་མཆོན་ཐོས་པ་ཅམ་ལ་ལུས་སྤྱ་ལྷང་ཞིང་། མིག་ནས་
 མཆི་མ་འབྱུག་པའི་དད་པ་སྦྱིས་ཏེ། ཅིས་ཀྱང་མཇལ་འགྲོ་དགོས་སྟམ་པ་ཕྱགས་ལ་འཆར།
 ཞིང་བཟང་པོ་གཅིག་ཡོད་པ་དེ་གསེར་སྤང་དོ་དང་ཇུ་ལ་བཞེས། སྟོན་གྱི་བཀའ་གདམས་
 པའི་སྟོན་མ་རྣམས་ལ་གནས་སྐབས་དགོངས་ཁྲོལ་བྱས། དགོང་ལོ་སྟོན་གཅིག་པ་ཆུ་སྤང་ལོར་
 གྲོགས་འགོང་སྟོན་དང་བསྐྱེབས་ཏེ་གཙང་ཕྱོགས་སུ་བཏོག་གཙང་ཆོང་འདུས་མགུར་མོར་
 སྐེབས་པ་ན། འགོང་སྟོན་ནད་དྲག་པོས་ཟིན། འགོང་སྟོན་གྱིས་ང་གནས་སྐབས་འགྲོ་བྱུབ་
 པ་དཀའ་བས། བྱིད་རང་སྟོན་ལ་ཐེབས། ང་ནད་དྲངས་པ་དང་སྐེབས་འོང་གསུངས། ཁོང་

ཡི་ཐུག་ཀྱང་བྱ་ཐབས་བྲལ། གསེར་སྤང་དོ་དང་ཇ་དུམ་བྱ་མ་གཏོགས་དེ་མེན་གྱི་ལམ་
 རྒྱགས་དངུལ་དངོས་ཚང་མ་འགོང་སྟོན་ལ་བཞག། ཆོང་པ་འགའ་དང་འགྲོགས་ཏེ་བྲིས་པོ་
 བསྐྱམས་ནས་ཞབས་ཐང་དུ་སྒྲ་བྱེད་ཅིམ་ཕེབས་པས་མི་ལའི་བཞུགས་གནས་དང་ཉེ་བར་
 ལ་སྟོང་མེ་མོ་ཐང་ལ་འབྱོར། སྐྱུང་ལ་བའི་ཐོག་སྒོ་བྱར་བའི་ནད་ཅིག་གིས་མནར། ཐང་
 དྲེལ་དུ་ཉིན་ཞག་བདུན་གྱི་བར་ལུས། རྩེ་བཅུན་མི་ལ་བཞུགས་པའི་ཕྱོགས་སུ་བཞུས་ཏེ་
 གསོལ་བ་དྲག་དུ་བཏབ། རྩེ་བཅུན་གྱིས་མཁྱེན་ནས་རྣལ་འབྱོར་པ་ཞིག་བསུ་བར་མངགས།
 ཁོང་གི་ནད་ཅུང་དྲངས་བ་དང་རྣལ་འབྱོར་པ་བསུ་བར་འབྱོར། བྲིས་པོ་བདག་ལ་སྦྱེལ་
 ཞེས་རྣལ་འབྱོར་པས་བྲིས་པོ་བྱེད་ཏེ་རིམ་གྱིས་བྱོན། འབྱོར་ལ་ཉེ་བར། རྣལ་འབྱོར་པོ་མོ་
 རྣམས་གྱིས་སྦྱོས་དུད་དང་ཇ་དུང་རོལ་མོ་དང་བཅས་བསུས། དེ་ནས་རྩེ་བཅུན་གྱི་དུང་དུ་
 བྱོན་པས། རྩེ་བཅུན་རྩོམ་བོང་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་བཞུགས་པར་མཇུག། དད་པ་ཚད་མེད་སྒྲིས་
 ཏེ་མིག་མཆི་མས་བརྒྱན་བཞིན་པར་ཕྱག་གསུམ་བཅོལ་ནས། མཇུག་ཏེན་དུ་གསེར་སྤང་དོ་
 དང་ཇ་དུམ་བྱ་བཅས་སུ། ང་ལམ་ཐག་རིང་པོ་ནས་བྱེད་མཇུག་དུ་ཡོང་བ་ཡིན་པས་
 ཐུགས་རྗེས་འདྲིན་པར་བྱ་བས། རྩེ་བཅུན་གྱི་ཞལ་ནས། གསེར་དང་མི་རྒན་ལོ་མི་མཐུན།
 ཇ་སྒོལ་བྱེད་གྱི་ཐབ་སྦྱད་མེད། དེ་རྣམས་བྱོད་རང་སྦྱུང་པ་བྱེད་པའི་རྒྱགས་གྱིས། བྱོད་དེ་
 ཅིམ་ལམ་ཐག་རིང་རྒྱ་མེད། ཞམས་དང་རྒྱ་གར་ནས་ང་རྩེ་ཡོང་མཁན་ཡོད། བྱོད་གྱི་
 མིང་ཅི་ཟེར་གསུངས། བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་ལགས་ཞུས། རྩེ་བཅུན་གྱིས་བསོད་ནམས་
 ཆོགས་ཆེན་བསགས་ལས་བྱུང་། འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ། ཞེས་ལན་གསུམ་གསུངས་རྗེས།
 ཆང་གསོལ་འབྲོག་པ་ལ་གང་གནང་ནས། འདི་འཐུངས་གསུངས། ཏེན་དགོ་སྤོང་ཡིན་པ་
 ཅུང་ཟད་སྒྱེདས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲ་མའི་བཀའ་ལྟར་ཆང་ལྟག་མ་མ་ལུས་པར་བཞེས། རྩེ་
 བཅུན་གྱིས་ཐུགས་དྲེས་པ་ཆེན་པོས་མགྱུར་ཆར་གཅིག་གསུངས་ནས་བྱ་སྟོན་བྱོད་ལ་སྦྱེ་
 ལེན་ཡིན་གསུངས། གནས་སྐབས་པ་བོང་དེའི་འོག་སྦྱག་ཕན་དང་། ཟ་ལུ་སོགས་བྱེད་
 སྒྲིལ་ཞིག་བྲས། གསེར་ཞོ་འགའ་བཅོངས་ནས་རྒྱགས་བསྐྱབས་ཏེ་བཞུགས། ཐོག་མར་སྒྲ་
 མའི་བཀའ་ལྟར་བཀའ་གདམས་པའི་སྒྲ་མ་རྣམས་ལ་ཞུས་པའི་དབང་དང་གདམས་ངག་
 རྣམས་ལ། རྩེ་བཅུན་རང་གི་ཐུགས་གྱིས་བྱོན་སྐབས་མཛད། དེ་ནས་དབྱར་གྱི་དུས་སུ་
 སྟོང་མཚོ་ལྱང་དུ་བཞུགས། ཉིན་མཚན་ཀུན་དུ་འབྲལ་བ་མེད་པར་རྩེ་བཅུན་གྱི་རྗེས་སུ་

འབྲངས། ལྷ་མའི་སྤྱགས་ལ་བཞུགས་དགའི་ཟབ་ཆོས་མ་ལུས་པ་བྱམ་པ་གང་བྱི་ཚུལ་
ཞུས། དཀའ་སྤྱད་སྤྱི་ཅན་ཆེན་པོས་སྒྲིམ་བསྐྱབ་མཐར་ཕྱིན་མཛད། ཉམས་ཉྑལ་སྤྱན་
མོང་མེན་པ་སྤྱགས་ལ་འབྲངས། རྗེ་མི་ལའི་སྤྱགས་སྤྱི་ཁྱེད་གྱི་གཞུག་གི་དྲོག་ལྟར་བྱུང་།
རྗེ་བཙུན་གྱིས་སྒྲིམ་མ་ཆང་མ་འདུས་པའི་དབུས་སུ། བ་རྒྱས་ཁར་བྱ་བཟང་པོ་སྒྲིམ། སྤང་
མར་ང་བས་ཀྱང་བསྟན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོང་བར་འདུག་ཀྱང་།
གསུངས། དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་དགོན་གནས་དང་པོ་སྒྲིམ་པའི་གདན་ས། ཤར་སྒྲིམ་
པོ་གངས་ཀྱི་རི་བོ་དེ། རི་རྒྱལ་པོ་གདན་ལ་བཞུགས་པ་འདྲ། ཅེས་རིན་ཆེན་པོ་ཞུ་ཞུ་འདྲ།
རྒྱལ་རི་དར་དཀར་བྱུར་པ་འདྲ། མདུན་རི་རིན་ཆེན་སྤྱངས་པ་འདྲ། རི་བདུན་སྒྲོན་པོས་
འདུད་པ་འདྲ། རི་དེ་ཡི་མགུལ་ན་གདུལ་བྱ་ཡོད། བྱོད་དེ་རྩ་སང་ལ་འགྲོ་དོན་བསྐྱབས།
ཞེས་ལུང་བསྟན་དེ་ནས་ཁོང་དབུས་སུ་འབྱོན་ལ་ཉེ་བ་ན། རྗེ་བཙུན་གྱིས་སྒྲིམ་མགུར་རིང་
པོ་ཞིག་གསུངས་ཤིང་། བྱ་བྱོད་ཡོས་བྱ་ཡོའི་རྟ་རྒྱ་བའི་ཆོས་བཙུ་ལ་བྱིན་དང་སྒྲིམ་མ་གྱི་རི་
ལ་ཅིས་ཀྱང་སྒྲིབས་པར་གྱིས། སྤྱི་གྲོགས་དང་འགྲོགས་སུ་མི་རུང་། དེའི་གྲིབ་རང་ལ་ཕྱག་
ཡོང་བ་ཡིན། ཐམས་ཅད་དང་མཐུན་པར་བྱ། ཀྱུན་ལ་ཕན་པར་བྱ། གཙང་སྤྱ་ཆེ་བར་བྱ།
འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་རི་དྲགས་མས་མ་ལྟར་རྒྱུན་དུ་དྲོགས་ཐོན་གྱིས། རི་མཆོམས་
དང་། སྤྱ་བཅད། འདག་སྤྱར་གསུམ་གྱིས་དུས་འདའ་བར་གྱིས་གསུངས། དེ་ནས་རྗེ་བཙུན་
ལ་ཐོན་ཕྱག་ལན་མང་བཅོལ་ཉེ་བཏེག། ལྷ་མས་ཤིང་ལྟག་པའི་ནགས་ཡོད་པའི་ལུང་པ་
དེར་རྗེ་ཟམ་རྒྱུད་བྱའི་བར་སྒྲིམ་ལུང་མཛད། དེར་རྗེ་བཙུན་གྱིས་ཁོ་བོ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
དབང་གིས་རྒྱ་འདྲིའི་ཕ་རོལ་ལ་འགྲོ་བྱུང་པ་མི་འདུག། དབུས་པ་སྒྲོན་པ་བྱོད་ཞེས་པོ་
ཕྱོངས་ལ་འདྲིར་སྤྱོད། འོ་སྒྲོལ་པ་བྱ་གཉིས་ཁ་བརྒྱ་ཞིག་ལ་བ་དགོས་གསུངས་ནས། རྗེ་
བཙུན་ཟམ་ཉེགས་སྤྱི་དུ་བྱོད་སྒྲིམ་དུ་བྱས་ནས་བཞུགས། ཞལ་བཀོད་མང་པོ་མཛད་ཤིང་སྤྱི་
མ་རྩ་ར་གསེར་མདོག་ཅིག་དང་། མེ་ལྟགས་ཤིག་སྒྲིམ་དར་ལ་གནང་ཞིང་ཆོས་མཐར་ཕྱིན་
འབྱུང་པའི་སྒྲོན་ལམ་ཡང་མཛད། ཁོང་གིས་ལྷ་མའི་ཞབས་ལ་ཡང་ཡང་བདུད་དེ་ཕྱག་
ལན་མང་བཅོལ། མིག་མཆི་མས་གང་བཞིན་པར་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། ཕྱི་བཟླས་ཐངས་
མང་བྱས་ཉེ་དབུས་ཕྱོགས་སུ་བཏེག། དབུས་སུ་བྱོན་པ་དང་བཀའ་གདམས་པའི་ཆོས་ཆ་
ཆང་མཛད་དེ། སྒྲོན་གྱི་བཀའ་གདམས་ལྷ་མ་སྤྱུག་རུམ་པ་སྤྱི་གས་མཛལ་བར་བྱོན། ལྷ་མ་

ཀུན་མཇལ་ཞིང་སྤྲུགས་དབྱེས་པ་ཆེན་པོས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བཤོ་སྤྲོད་མཛད། རྩོན་བཀའ་
 གདམས་ཀྱི་ཆོས་ལྷན་སྤྲོད་བ་མང་པོ་གསར་དུ་ལྷན། རིང་པོ་མ་ལོན་པར་ལོ་ཉེས་ཀྱིས་སྤྲོ་
 བོ་སྤྲོད་བར་བརྟེན་བཀའ་གདམས་སྤྲོ་མ་རྣམས་ཀྱིས་དེར་བལྟགས་དགོས་པར་ལྷན་ཀྱང་།
 མ་གསན་པར་གཉལ་དུ་བྱོན་ནས་སེ་བ་ལྷང་དུ་སྒྲོམ་སྒྲུབ་ལོ་དུག་ཅུ་མཛད། སྤྲོས་དེར་
 རྩོན་སྤྲོ་མས་ལོས་བྱ་ལོའི་རྟ་སྤྲོ་ཆོས་བཅུ་ལ་མདུན་དུ་སྤྲོས་པར་གྱིས་གསུངས་པ་དྲན་
 བས། རས་སྒྲོམ་རས་པ་གྲོགས་སུ་ཁྲིད། གཅེན་པོ་སེ་རེ་ལས་གསེར་ཞོ་བཅུ་གཉིས་བསྒྲིལ།
 རྩོ་བཅུན་མཇལ་བར་ཕེབས། ཡར་ལྷངས་མདོར་སྤྲོས་པ་ན། རས་རྒྱུད་པ་རྩོ་བཅུན་གྱི་
 དགོངས་རྩོགས་གྲུབ་ནས་མར་བྱོན་པ་དང་མཇལ། རྩོ་བཅུན་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་གནས་
 རྩོ་གསུངས་རྩོ། སྤྲོ་མས་བྱོན་རྟེན་སྤྲོ་སྤྲོ་དུ་བསྒྲུབ་པའི་མ་གྲུ་རྩོ་ལྷན་མཐར་དང་།
 བ་བཟའ་རས་གོས། མེ་རྩོ་པའི་དབྱ་ལྷན་མས་སྤྲོ་དུ་སྤྲོ་མ་ཐག་ལྷན་རིང་བར་སྤྲུགས་
 དྲན་མེད་དུ་བརྒྱལ། བརྒྱལ་ལས་སངས་པ་དང་གསེར་སྤྲོ་གདམས་སྤྲོ་དུ་བསྒྲུབས་རྟེ་སྤྲོ་
 བས་གྱི་སྤྲོགས་སུ་གཏོར། སྤྲོ་ཆབ་བསེལ་ཞིང་སྤྲོ་ལན་མང་བཅུ་ལ་ནས། སྤྲོ་མར་གསེལ་
 འདེབས་གྱི་མགྲར་གསུངས། དེ་ནས་རྩོར་བྱོན། རས་རྒྱུད་པ་སེ་བ་ལྷང་དུ་སྤྲོ་དྲངས་རྟེ་
 ལབས་རྟོག་བཤིས་ཤིང་། ལྷན་མེད་མཐར་འགྲོའི་ཆོས་སྒྲོར་སྤྲོགས་ཐོར་བྱ་འགའ་ཞིག་ལྷན།
 གཉལ་དུ་ཕེབས། བཀའ་གདམས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁོད་དུ་བལྟགས། ད་ནས་སྒྲོམ་རྣམ་དག་
 ཅིག་བྱ་དགོས་དགོངས་རྟེ་སེ་བ་ལྷང་དུ་བྱོན་ནས་སྒྲོམ་སྒྲུབ་མཛད། དགོ་ལྷང་། རི་པོ་ཆེ།
 གར་སྤྲོ་མགར་སྤྲོ་སྤྲོགས་གནས་དེས་མེད་རྣམས་སྤྲོ་སྤྲོ་བ་མཛད། ཟངས་རི་རས་པ་
 དང་རས་སྒྲོམ་པ་སྤྲོགས་སྒྲོམ་ཆེན་གྱི་སྤྲོ་མ་མང་དུ་སྤྲོ། ཁོད་སྤྲོ་ཆེའི་མཐུག་ཅུ་ནས་
 དྲགས་སྤྲོ་སྤྲོ་པོར་བྱོན། དགོན་པ་བཏབ། སྤྲོ་ཆོ་མ་རྩོགས་པར་སྤྲོ་སྤྲོ་འཆད་ཉན་གྱིས་
 དུས་འདའ་བར་མཛད། མཐས་གྲུབ་གྱི་སྤྲོ་མ་དཔོན་སྤྲོ་མ་ལྷན་ཁྲིམས་སྤྲོ་པོ། ལམས་
 སྤྲོ་ཐག་མོ་བྱ་པ། ཀམ་པ་དུས་གསུམ་མཐུན་པ། འབབ་རོམ་དར་མ་དབང་སྤྲོ་ལྷང་འགྲོ་
 པའི་མགོན་པོ་སྤྲོགས་ཤིན་དུ་མང་པོ་སྤྲོ། དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་གྱི་གདན་ས་གསར་དུ་
 བསྒྲུབ། དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་ཅེས་མཆོན་རྟེ་སྤྲོ་མར་གྲགས་པ་དེའང་དེ་དུས་ནས་དར།
 དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་བསྤྲོ་མ་པོད་དབྱས་གཅིང་ལམས་གསུམ། སྤྲོ་པོ་
 དང་རྒྱ་ནག་བལ་པོ། འབྲུག་འབྲས་རྩོངས་སྤྲོགས་རྒྱལ་ཁབ་བྱི་ནང་ཀུན་དུ་དར་ཞིང་རྒྱས་

པར་གྱུར། རྩོམ་པ་བ་དྲགས་ལྷ་སྐམ་པོར་བྱོན་རྩིས། སྤྱོད་གྱི་བཀའ་གདམས་པའི་ལྷ་སྤེ་
 རིང་གི་སྤེ་བ་ཡན་བཅད་དེ་རྒྱུ་པོ་པད་འདབ་ལྷ་བྱ་ཞིག་མན་བས། རྩོམ་སྤེ་པ་ཚུལ་
 བྱིས་སྤེ་པོས་ལྷ་འདབ་བཞེབས་ས་བཅོམ་སྤེ་མན་བས། རྩོམ་མས་དགྲེས་དགྲེས་མཛད་
 དེ་བཞིན་གསལ་བས། ཕྱིས་སྤེ་ལྷ་ཞེས་བཀའ་བརྒྱད་སྤེ་ཆེན་ཡོངས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་ལྷ་
 ར་གྱུར། དགྲུང་ལོ་བདུན་ཅུ་དོན་ལྷ་བཞེས་པར་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཆུ་མོ་བྱ་ཡི་ལོ་སྤྱི་
 ལོ་༡༡༥༣་རྩོམ་པ་དྲག་པའི་ཆོས་བཅོ་ལྷའི་ལྷ་དྲོར་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་མཉམ་དུ་སྤྱོད་གསལ།

一、创新者：达布大额迅倪（1079—1153）。创新项目：
 藏药十五味猛剂（又称达布曼那合）承师于集大成者米拉热巴
 之心徒达布索南仁钦（另尊称：达布大额迅倪），诞生于西藏
 山南念域吉庄，其父曰桑吉杰布，其母曰夏毛萨。自幼先后从
 师于天竺名医吉麦、藏巴拉杰、尼伯尔名医无忌、鬘吉名医等诸多佛
 学医学大师。首次创立了达布噶举派之道场，学徒主要有翁贡巴次成
 宁布、康东普毛智巴、嘎玛帝松钦巴、巴蓉达玛旺秋、象卓卫贡宝等
 名徒，此时正值达布噶举鼎盛时期。

DakpoDa'odShonnu(1079-1153), Innovated:Jonga Drakgyor, also called DakpoMangyor.

He was born in a place named Kyildrong south to Lhasa in 1079 AD. His father was Sangje Gyalpo and mother was Shamo Zache. He was the second child of three in this family. For his outstanding intelligence he showed in his early childhood, he was picked up by his father out of other two children to pursue academic career. As custom went at that time in Tibet, he studied various popular sciences with focus on spiritual training and medicine particularly. His teachers at various time included Indian doctor Kyemed, with whom he studied Anatomy, and Tibetan doctor Usel, with whom he studied medicine theory.

At age of twenty five, the area near his village was plagued by smallpox, his two children died one after another from the disease and then his wife. This painful life experience made him determined and devoted his life to medical study and practice.

He had many students in study Tibetan medicine. The most successful ones included Tsultram Nyingpa, Khamton Phakmodrub.

2. གཏུ་ཁྱེད་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། 宇妥云丹贡布 Yuthok Yontangonpo